

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2021.6.35>

STAN USTAWOWEJ REGULACJI OPODATKOWANIA OSÓB FIZYCZNYCH PROWADZĄCYCH NIEZALEŻNĄ DZIAŁALNOŚĆ ZAWODOWĄ

Anastasiya Sazonova

asystent sędziego

Kasacyjnego Sądu Administracyjnego Ukrainy (Kijów, Ukraina)

ORCID ID: 0000-0002-6542-3309

e-mail: anastasiia1985@ukr.net

Adnotacja. Artykuł poświęcono badaniu stanu ustawowej regulacji opodatkowania osób fizycznych prowadzących niezależną działalność zawodową. Obecnie połączenie osób prowadzących niezależną działalność zawodową oraz osób fizycznych-przedsiębiorców pod wspólną definicją „osoby samozatrudnione” powoduje trudności w określeniu ich statusu podatkowo-prawnego. W związku z tym istnieje potrzeba poprawy regulacji prawnych opodatkowania osób fizycznych prowadzących niezależną działalność zawodową. Jednocześnie treść projektów ustaw dotyczących odpowiedniej problematyki sprowadza się głównie do ujednoczenia statusu podatkowego i prawnego wszystkich kategorii osób samozatrudnionych. Takie podejście nie jest uzasadnione z punktu widzenia specyfiki podatkowej i prawnej statusu osób prowadzących niezależną działalność zawodową, ponieważ zamiast bezwarunkowej unifikacji, ta kategoria osób, wręcz przeciwnie, będzie wymagać wyodrębnienia ze wspólnego kręgu osób samozatrudnionych ze względu na zawodowy charakter prowadzonej działalności. Powinno to przyczynić się do zmniejszenia obciążeń podatkowych i uproszczenia procedur podatkowych, dlatego perspektywa poprawy udziału w podatkowych stosunkach prawnych osób fizycznych prowadzących niezależną działalność zawodową jest postrzegana przede wszystkim w ustanowieniu dla nich specjalnego traktowania podatkowego.

Słowa kluczowe: prawo, osoby samozatrudnione, niezależna działalność zawodowa, osoby fizyczne-przedsiębiorcy, opodatkowanie.

STATE OF LEGISLATIVE REGULATION OF TAXATION OF INDIVIDUALS WHO CARRY OUT INDEPENDENT PROFESSIONAL ACTIVITY

ANASTASIYA SAZONOVA

Assistant to the judge of the Administrative Court of Cassation of Ukraine (Kyiv, Ukraine)

ORCID ID: 0000-0002-6542-3309

e-mail: anastasiia1985@ukr.net

Abstract: The article is devoted to the study of the state of legislative regulation of taxation of individuals engaged in independent professional activity. The combination of this category of persons and entrepreneurs under the common definition of “self-employed persons” causes difficulties in determining their tax and legal status. The bills on the tax status of self-employed persons mainly leads to the unification of the tax status of all categories of self-employed. This approach is not justified in terms of tax for the persons engaged in independent professional activity, because instead of unconditional unification, they need to be separated from the other self-employed persons. Such separation should not be an obstacle to reducing the tax burden and simplifying tax procedures, so the prospect of improving participation in tax relations of individuals engaged in independent professional activities is seen primarily in the introduction of a special tax regime for them.

Key words: legislation, self-employed persons, independent professional activities, individual entrepreneurs, taxation.

СТАН ЗАКОНОДАВЧОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОПОДАТКУВАННЯ ФІЗИЧНИХ ОСІБ, ЯКІ ПРОВАДЯТЬ НЕЗАЛЕЖНУ ПРОФЕСІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ

Анастасія Сазонова

помічник судді Касаційного адміністративного суду України (Київ, Україна)

ORCID ID: 0000-0002-6542-3309

e-mail: anastasiia1985@ukr.net

Анотація. Стаття присвячена дослідженню стану законодавчого регулювання оподаткування фізичних осіб, які провадять незалежну професійну діяльність. Наразі поєднання осіб, які провадять незалежну професійну діяльність, та фізичних осіб-підприємців під спільним визначенням «самозайняті особи» зумовлює ускладнення під час визначення їх податково-правового статусу. Відтак існує необхідність вдосконалення законодавчого регулювання оподаткування фізичних осіб, які провадять незалежну професійну діяльність. Водночас зміст законопроектів з відповідної проблематики переважно зводиться до уніфікації податково-правового статусу всіх категорій самозайнятих осіб. Такий підхід не є виправданим з точки зору податково-правової специфіки статусу осіб, що провадять незалежну професійну діяльність, адже замість безумовної уніфікації ця категорія осіб навпаки

потребує виокремлення із загального кола самозайнятих осіб за ознакою професійного характеру здійснюваної діяльності. Це має сприяти зменшенню податкового навантаження та спрощенню податкових процедур, відтак перспектива удосконалення участі у податкових правовідносинах фізичних осіб, які провадять незалежну професійну діяльність, вбачається передусім у запровадженні для них спеціального податкового режиму.

Ключові слова: законодавство, самозайняті особи, незалежна професійна діяльність, фізичні особи-підприємці, оподаткування.

Постановка проблеми. Законодавче регулювання оподаткування фізичних осіб, які провадять незалежну професійну діяльність, становить формально-юридичний вираз правових засобів регулювання суспільних відносин щодо оподаткування вказаної категорії осіб у вигляді правових норм, що містяться у нормативно-правових актах.

Відповідно до п. 14.1.226. Податкового кодексу України особи, що здійснюють незалежну професійну діяльність, є самостійною підгрупою самозайнятих осіб. Також до категорії самозайнятих осіб належать фізичні особи-підприємці (далі – ФОП) (Податковий кодекс України, 2010). Водночас податково-правовий статус зазначених категорій платників податків за чинним законодавством достатньою мірою не розмежований, зокрема в аспекті можливості застосування ними спрощеної системи оподаткування. Отже, існує нагальна необхідність дослідження поточного стану законодавчого регулювання оподаткування самозайнятих осіб, в тому числі фізичних осіб, які провадять незалежну професійну діяльність, а також визначення перспектив його вдосконалення.

Питання законодавчого регулювання податково-правового статусу самозайнятих осіб, в тому числі й осіб, що здійснюють незалежну професійну діяльність, досліджували зарубіжні та вітчизняні науковці, зокрема Г. Джумагельдієва, Л. Задорожня, Т. Логінова, В. Музика, Л. Палюх, В. Попов, Р. Паславська, А. Савченко, С. Смирних, Л. Товкун та інші. Водночас євроінтеграційні спрямування України зумовлюють необхідність вдосконалення стану законодавчого регулювання оподаткування фізичних осіб, які провадять незалежну професійну діяльність, що й визначає актуальність наукових досліджень у цьому напрямку.

У статті планується дослідити стан законодавчого регулювання оподаткування фізичних осіб, які провадять незалежну професійну діяльність, а також «перспективне законодавство» у цій сфері.

Основна частина. Зважаючи на те, що суспільні відносини у сфері оподаткування фізичних осіб, які провадять незалежну професійну діяльність, які становлять предмет правового регулювання, включають в себе такі елементи, як суб'єкти з їх статусами й ролями, інтересами тощо, а також зміст діяльності суб'єктів та їх взаємодію, слід констатувати, що законодавче регулювання відповідних суспільних відносин здійснюється за допомогою нормативно-правових актів, що визначають: правовий статус фізичних осіб, які провадять незалежну професійну діяльність (правовий статус адвоката, нотаріуса, приватного виконавця тощо); особливості податково-правового статусу осіб, які провадять незалежну професійну діяльність; компетенцію та порядок реалізації повноважень фіскальними органами.

Нормативно-правові акти, що входять до системи податкового законодавства, можуть одночасно містити правові норми, що визначають особливості податково-правового статусу осіб, які провадять незалежну професійну діяльність, а також правові норми, що визначають компетенцію та порядок реалізації повноважень фіскальними органами. До таких комплексних нормативно-правових актів належить, зокрема, Податковий кодекс України.

Загалом відповідно до частини першої статті 3 Податкового кодексу України податкове законодавство України складається з Конституції України, Податкового й Митного кодексу України та інших законів з питань митної справи у частині регулювання правовідносин, що виникають у зв'язку з оподаткуванням митом операцій з переміщення товарів через митний кордон України; чинних міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України і якими регулюються питання оподаткування; нормативно-правових актів, прийнятих на підставі та на виконання Податкового кодексу та законів з питань митної справи; рішень Верховної Ради Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування з питань місцевих податків та зборів, прийнятих за правилами, встановленими Податковим кодексом України (Податковий кодекс України, 2010).

На сайті державної податкової служби (<https://sfs.gov.ua>) наводиться така система податкового законодавства: Податковий кодекс України; Закони України; Постанови Кабінету Міністрів України; Розпорядження; Накази; узагальнюючі податкові консультації; нормативно-правові акти (відомчі) з питань контрольно-перевірочної роботи органів Державної фіскальної служби України; листи; судова практика. Водночас, виходячи із переліку, передбаченого статтею 3 Податкового кодексу України, спірним є питання щодо належності листів та консультацій Державної фіскальної служби України, а також матеріалів судової практики до податкового законодавства. Вочевидь, такого роду листи та консультації за своєю правовою природою не є нормативно-правовими актами, а відтак мають рекомендаційний характер і слугують для роз'яснення наявних положень законодавства.

Відповідно до п. 52.6. статті 52 Податкового кодексу України центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, проводить періодичне узагальнення податкових консультацій, які стосуються значної кількості платників податків або значної суми податкових зобов'язань, та затверджує наказом узагальнюючі податкові консультації, які підлягають оприлюдненню, у тому числі за допомогою Інтернет-ресурсів (Taxlink.ua, 2021). Зважаючи на те, що узагальнюючі податкові консультації затверджуються наказами уповноваженого державного органу, вони можуть розглядатися як відомчий нормативно-правовий акт, а відтак належать до податкового законодавства.

Стосовно матеріалів судової практики слід зазначити, що з огляду на те, що Україна з точки зору її правової системи не належить до країн, що входять до правової сім'ї загального права, прецедент не може вважатися джерелом права (Рене Давид, 1978), в тому числі й податкового. Водночас судова практика слугує орієнтиром для правокористувача, сприяє правильному застосуванню норм чинного законодавства, відтак її також доцільно розглядати у контексті дослідження питань законодавчого регулювання оподаткування фізичної особи, яка провадить незалежну професійну діяльність.

Маємо зауважити, що поєднання осіб, які провадять незалежну професійну діяльність, та ФОП під спільним визначенням «самозайняті особи» зумовлює ускладнення під час визначення їх податково-правового статусу. Найбільш яскраво це проявляється щодо такої категорії платників податків, як адвокати, щодо яких існує неоднозначний підхід на рівні актів правозастосування – листів-роз'яснень та судової практики. Зокрема, відповідно до Листа ГУ ДФС у м. Києві від 25.03.2016 № 7286/10/26-15-13-02-16, адвокат не може бути підприємцем й не може обирати спрощену систему оподаткування (Лист ГУ ДФС у м. Києві, 2016). Водночас за змістом Постанови ВАСУ від 21.01.2016 у справі №808/7758/13-а: «...діяльність адвоката підпадає під визначення незалежної професійної діяльності, оподаткування доходів від отримання якої регулюється статтею 178 Податкового кодексу України, лише у разі, якщо така особа не зареєстрована як фізична особа-підприємець відповідно до вимог законодавства» (Постанова ВАСУ, 2016).

Така двозначність у правозастосуванні є наслідком колізій, закладених у нормах законодавства. Як справедливо зазначає Л. Товкун, об'єднуючи платників податків у групу «самозайнятих осіб», законодавець повинен був передбачити єдність правового регулювання щодо них, однак цього не відбулося. На думку дослідниці, податкове законодавство є більш «лояльним» до ФОП, адже дозволяє їм працювати за спрощеною системою оподаткування, що «не відповідає меті Податкового кодексу України, яка закріплена у пояснювальній записці до нього, а саме: створення правового підґрунтя для реалізації сучасної та справедливої фіскальної політики, встановлення податкової справедливості для відновлення рівних умов конкуренції в економіці. Це також не відповідає принципам податкового законодавства, передбаченим у ст. 4 Податкового кодексу України, до яких відносять: єдиний підхід до встановлення податків і зборів, принцип соціальної справедливості» (Товкун, 2016). Із цим погоджується й Г. Джумагельдієва, зазначаючи, що «вибірковість правового підходу до оподаткування самозайнятих осіб не лише суперечить конституційним засадам рівності усіх платників перед законом, недопущення будь-яких проявів податкової дискримінації (тим більше у межах однієї групи)», відтак «Відновлення справедливості оподаткування можливо через забезпечення рівності правового статусу ФОП та ПНПД як платників податків, в тому числі шляхом надання останнім права обирати спрощену систему оподаткування, обліку та звітності із застосуванням ставок, аналогічних тим, які використовують ФОП» (Джумагельдієва, 2020).

Зважаючи на те, що «оподаткування самозайнятих осіб ... має певні особливості і ставить перед законодавцем конкретні питання, зокрема необхідність чіткого законодавчого її врегулювання (узгодженості норм різних законів)», слід констатувати, що наразі існує об'єктивна необхідність щодо вдосконалення законодавчого регулювання оподаткування фізичних осіб, які провадять незалежну професійну діяльність (Товкун, 2016). Тож доцільно розглянути так зване «перспективне законодавство» – законопроекти, присвячені питанням податково-правового статусу самозайнятих осіб, в тому числі тих, які провадять незалежну професійну діяльність.

Так, заслуговує на увагу законопроект № 5046, зареєстрований у Верховній Раді України 08.02.2021. У пояснювальній записці до нього вказано, що самозайнятість – це тіньові доходи, які негативно позначаються на розвитку економіки України та інтеграції в європейське суспільство. Відтак у законопроекті пропонують визначити механізм нарахування та оподаткування самозайнятих осіб, тобто тих, хто має одноразовий або постійний прибуток, розмір якого не перевищує 100 мінімальних зарплат на рік, і займається легальними видами діяльності без найманих працівників. До категорії самозайнятих при цьому пропонується віднести осіб, якими здійснюється: викладацька діяльність; діяльність із дизайну; діяльність у сфері фотографії; надання послуг перекладу; професійна, наукова та технічна діяльність; надання послуги догляду; виробництво їжі, страв та кондитерських виробів на замовлення; індивідуальна мистецька діяльність; ремонт комп'ютерів, побутових виробів і предметів особистого вжитку; електромонтажні, водопровідні, будівельно-монтажні та інші ремонтні роботи; діяльність із прибирання; надання послуг домашньої обслуги; надання ландшафтних послуг; технічне обслуговування та ремонт автотранспортних засобів; надання послуг таксі та перевезення речей (переїзду); прокат побутових виробів і предметів особистого вжитку; надання в оренду або суборенду розташованих в Україні житлових приміщень та/або їх частин, загальна площа яких не перевищує 400 квадратних метрів, нежитлових приміщень (споруд, будівель) та/або їх частин, загальна площа яких не перевищує 900 квадратних метрів. Законопроектом № 5046 передбачена сплата податку на підставі повідомлення, отриманого від податкового органу через Портал «Дія» або електронний кабінет платника податків, а також можливість платників податків офіційно підтверджувати свої доходи (законопроект № 5046, 2021). Реалізація відповідного правового механізму, на думку авторів законопроекту, дозволить вирішити низку проблем, що стримують легалізацію самозайнятих громадян, в тому числі за рахунок простоти реєстрації як платника податків такого режиму, а також виключення необхідності формування звітності. Ухвалення законопроекту дозволить збільшити кількість фізичних осіб, які ведуть діяльність у правовому полі, а відповідно, і надходження від них до бюджету (Оліярник, 2021). За інформацією з картки законопроекту, розміщеної на сайті Верховної Ради України, текст законопроекту наразі опрацьовується

в комітетах. Примітно, що за підходу, який запропонований у законопроекті № 5046, до кола самозайнятих не потрапляє значна частина осіб, що традиційно розглядаються як такі, що здійснюють незалежну професійну діяльність, – адвокати, нотаріуси, лікарі, приватні виконавці тощо, відтак проблемні питання у законодавчому регулюванні щодо податково-правового статусу цих категорій осіб законопроект не вирішує.

02.10.2019 до Парламенту вносився законопроект № 2200, реалізація якого мала на меті створення справедливої системи оподаткування осіб, які провадять незалежну професійну діяльність. Цього результату планували досягти шляхом усунення дискримінації між ФОП та самозайнятими особами, які провадять незалежну професійну діяльність, щодо оподаткування, а також суперечностей у трактуванні понять «ФОП» та «особа, яка провадить незалежну професійну діяльність», які відповідно до підпункту 14.1.226. пункту 14.1 статті 14 Податкового Кодексу України зазначені як єдине поняття – «самозайнята особа» (тобто пропонувалося взагалі відмовитись від використання податково-правового статусу «ФОП»), розширивши коло осіб, які можуть перебувати на спрощеній системі оподаткування другої та третьої груп. Автори законопроекту визначали як незалежну професійну діяльність такі види діяльності: участь фізичної особи у науковій, літературній, артистичній, художній, освітній або викладацькій діяльності; діяльність лікарів, приватних нотаріусів, приватних виконавців, адвокатів, арбітражних керуючих (розпорядників майна, керуючих санацією, ліквідаторів), аудиторів, бухгалтерів, оцінщиків, інженерів чи архітекторів; участь фізичної особи у релігійній (місіонерській) діяльності, іншій подібній діяльності за умови, що така особа не є працівником або ФОП (законопроект № 2200, 2019).

16.10.2019 до законопроекту № 2200 був зареєстрований альтернативний законопроект № 2200-1 («Проект Закону про внесення змін до Податкового кодексу України (щодо усунення порушення прав самозайнятих осіб)»). У цьому законопроекті під незалежною професійною діяльністю пропонується розуміти: зареєстровану у встановленому законом порядку участь фізичної особи виключно у науковій, літературній, артистичній, художній, освітній, викладацькій діяльності; діяльність лікарів, приватних нотаріусів, приватних виконавців, адвокатів, арбітражних керуючих, аудиторів, бухгалтерів, оцінщиків, інженерів, архітекторів; участь особи у релігійній (місіонерській) діяльності та/або іншій подібній до неї діяльності за умови, що така особа не є працівником, не здійснює діяльність в інших професійних організаційних формах й не є ФОП, а також використовує найману працю не більш як чотирьох фізичних осіб. Надалі у цьому законопроекті відбувається уніфікація таких категорій, як «ФОП» та «особа, що провадить незалежну професійну діяльність», під загальною терміном «самозайнята особа», втім, у змінах до пункту 296.10 Податкового кодексу України окремо згадуються фізичні особи, які провадять незалежну професійну діяльність, як платники податків третьої групи, які можуть не застосовувати реєстратори розрахункових операцій (законопроект № 2200-1, 2019).

Як бачимо, підхід законотворців переважно зводився до уніфікації податково-правового статусу всіх категорій самозайнятих осіб – з наведенням або без наведення вичерпного переліку таких категорій.

Висновки. Як наявний у чинному законодавстві, так і запропонований у розглянутих вище законопроектах щодо вдосконалення оподаткування самозайнятих осіб підхід не є виправданим з точки зору податково-правової специфіки статусу осіб, які провадять незалежну професійну діяльність, адже замість безумовної уніфікації ця категорія осіб навпаки потребує виокремлення із загального кола самозайнятих осіб саме за ознакою професійного характеру здійснюваної діяльності. Водночас таке виокремлення не повинно стати перешкодою до зменшення податкового навантаження та спрощення податкових процедур. Відтак перспектива удосконалення участі у податкових правовідносинах фізичних осіб, які провадять незалежну професійну діяльність, вбачається передусім у запровадженні для них спеціального податкового режиму.

Список використаних джерел:

1. Джумагельдієва Г.Д. (2020). Податкова гібридність самозайнятих осіб. URL: <https://coordynata.com.ua/podatкова-gibridnist-samozajnatih-osib>.
2. До питання визначення податкового законодавства (2021). URL: <https://taxlink.ua/ua/print/analytics/1275/>.
3. Лист ГУ ДФС у м. Києві № 7286/10/26-15-13-02-16 (25.03.2016). URL: <http://kyiv.sfs.gov.ua/baner/podatkovikonsultatsii/konsultatsii-dlya-yuridichnih-osib/67452.html>.
4. Оліярник М. (2021). Замена «фопам»: бизнесу предложат новую систему налогообложения с 6,5% ставкой – список профессий. URL: <https://ubr.ua/finances/taxes/zamena-fopam-biznesu-predlozhat-novuju-sistemu-naloooblozhenija-s-6-5-stavkoj-polnyj-spisok-professij-3900407>
5. Податковий кодекс України (02.12.2010). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
6. Постанова ВАСУ у справі №808/7758/13-а (21.01.2016). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/>
7. Проект Закону «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування окремих видів доходів» № 5046(08.02.2021). URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=71053
8. Проект Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування самозайнятих осіб, які провадять незалежну професійну діяльність» № 2200 (02.10.2019). URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=66987.
9. Проект Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України (щодо усунення порушення прав самозайнятих осіб)» № 2200-1 (16.10.2019). URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67088.
10. Рене Давид (1978). Основные правовые системы современности. URL: http://www.socio.isu.ru/ru/chairs/krs/sotrudniki/david_rene_osnovnye_pravovye_sistemy_sovremennosti.pdf.
11. Товкун Л.В. (2016). Правове регулювання та особливості оподаткування самозайнятих осіб. URL: https://dSPACE.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/13213/1/Tovkun_153-155.pdf.

References:

1. Dzhumageldieva G.D. (2020). Podatkova gibridnist' samozainyatikh osib [Tax hybridity of self-employed persons]. Retrieved from: <https://coordynata.com.ua/podatkova-gibridnist-samozajnatih-osib> [in Ukrainian].
2. Do pitannya viznachennya podatkovogo zakonodavstva (2021) [On the issue of determining tax legislation]. Retrieved from: <https://taxlink.ua/ua/print/analytics/1275/> [in Ukrainian].
3. List GU DFS u m. Kyevi № 7286/10/26-15-13-02-16 (25.03.2016) [Letter of the State Tax Service in Kyiv № 7286/10/26-15-13-02-16]. Retrieved from: <http://kyiv.sfs.gov.ua/baner/podatkovyi-konsultatsii/konsultatsii-dlya-yuridichnih-osib/67452.html> [in Ukrainian].
4. M. Oliyarnik (2021). Zamena "fopam": biznesu predlozhat novuyu sistemunalogooblozheniya s 6,5% stavkoi – spisok professii [Replacement of entrepreneurs: businesses will be offered a new taxation system with a 6.5% rate - a list of professions]. Retrieved from: <https://ubr.ua/finances/taxes/zamena-fopam-biznesu-predlozhat-novuju-sistemu-nalogooblozheniya-s-6-5-stavkoj-polnyj-spisok-professij-3900407> [in Russian].
5. Podatkovii kodeks Ukraini (02.12.2010) [Tax Code of Ukraine]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> [in Ukrainian].
6. Postanova VASU vid 21.01.2016 u spravi №808/7758/13-a (21.01.2016) [Resolution of the Supreme Administrative Court of January 21, 2016 in case №808/7758/13-a]. Retrieved from: <https://reyestr.court.gov.ua/> [in Ukrainian].
7. Proekt Zakonu «Pro vnesennya zmin do Podatkovogo kodeksu Ukraini shchodo opodatkovannya okremikh vidiv dokhodiv» № 5046 (08.02.2021) [Draft Law "On Amendments to the Tax Code of Ukraine on Taxation of Certain Types of Income"]. Retrieved from: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=71053 [in Ukrainian].
8. Proekt Zakonu Ukraini "Pro vnesennya zmin do Podatkovogo kodeksu Ukraini shchodo opodatkovannya samozainyatikh osib, yaki provadyat nezalezhnu profesiinu diyalnist'" № 2200 (02.10.2019) [Draft Law of Ukraine "On Amendments to the Tax Code of Ukraine on Taxation of Self-Employed Persons Conducting Independent Professional Activity"]. Retrieved from: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=66987 [in Ukrainian].
9. Proekt Zakonu Ukraini "Pro vnesennya zmin do Podatkovogo kodeksu Ukraini (shchodo usunennya porushennya prav samozainyatikh osib)" № 2200-1 (16.10.2019). [Draft Law of Ukraine "On Amendments to the Tax Code of Ukraine (Regarding Elimination of Violations of the Rights of Self-Employed Persons)"]. Retrieved from: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67088 [in Ukrainian].
10. Rene David (1978). Osnovnye pravovie sistemy sovremennosti [Basic legal systems of today]. Retrieved from: http://www.socio.isu.ru/ru/chairs/krs/sotrudniki/david_rene_osnovnye_pravovye_sistemy_sovremennosti.pdf [in Russian].
11. Tovkun L.V. (2016). Pravove reguluvannya ta osoblivosti opodatkovannya samozainyatikh osib [Legal regulation of the peculiarities of taxation of self-employed persons]. Retrieved from: https://dSPACE.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/13213/1/Tovkun_153-155.pdf [in Ukrainian].